

# افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد  
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

[www.afgazad.com](http://www.afgazad.com)

[afgazad@gmail.com](mailto:afgazad@gmail.com)

Political

سیاسی

محمد محق

۱۸ دسمبر ۲۰۲۲



محمد محق

## نصاب معارف و آینده تاریک افغانستان

آموزش مدرن در افغانستان از روزگار پایه‌گذاری مکاتب جدید تا امروز پیوسته در میان سیاست و تخصص در نوسان بوده است، در یک طرف تلاش بخشی از نخبگان فرهنگی به مسلکی ساختن آن و در طرف دیگر تلاش بخشی از نخبگان دولتی به استفاده سیاسی از آن. آموزش تخصصی و مسلکی یعنی هم‌ترازی آن با معیارهای جهانی آموزش، به ویژه در زمینه علوم پایه یا دانش‌های بنیادی، به هدف برخورداری نسل‌های آینده از آگاهی‌ها و مهارت‌های لازم برای زیست موفقیت‌آمیز در جهان کنونی. برخورد سیاسی با آموزش یعنی قرار دادن آن در خدمت دستگاه قدرت برای تأمین منافع آن، چنان‌که در دوران نفوذ هاشم خان، نظام آموزشی ابزاری برای هژمونی قومی، در دوران حاکمیت احزاب خلق و پرچم ابزاری برای سربازگیری حزبی و در دوران مجاهدین و طالبان ابزاری برای ترویج ایدئولوژی‌های بنیادگرا دانسته می‌شد.

مدارسی که طالبان در آن‌ها آموزش دیده‌اند همیشه رقیب آموزش مدرن بوده و آن را به نام تعلیم عصری مورد حمله قرار داده است. قاضی القضاات طالبان در کتابی که مانیفیست شان شمرده می‌شود، در باره تعلیم عصری چنین می‌گوید: "در دولت اسلامی واجب است که تعلیم دینی بر تعلیم عصری ترجیح داده شود... یعنی تعلیم عصری در ضمن تعلیم دینی باشد... ضعف دولت اسلامی از غلبه علوم غیر دینی می‌آید... زیاد پرداختن به علوم جدید عصری سبب تباهی عقیده و عمل است... رهبران مسلمان و علمای دین مبین باید مردم را از مثل چنین مکاتب مروج منع کنند زیرا آن‌ها از تاثیرات کفاری است که می‌کوشند اخلاق مسلمانان را فاسد ساخته و از دین خدا منحرف شان کنند... برخی از جاهلان می‌گویند که یادگیری علوم عصری برای معیشت و روزی مفید است، در حالی که هر چه از ترس فقر انجام شود حرام است... مقصود از علم کتاب و سنت شناخت خداوند و توحید و عبادت اوست، و مقصود علوم عصری دست یافتن به منافع مادی زوال پذیر... اگر شاگرد یک ساعت را صرف یادگیری حساب، زراعت یا کیمیا می‌کند باید دو ساعت را حد اقل صرف یادگیری علوم دینی کند نه به عکس... هیچ مرحله تحصیلی نباید از علوم دینی تهی باشد... انسان مؤمن نباید

به علوم عصری اهتمام بورزد و به علم دینی و عقیده صحیح و عمل صالح زیان برساند، زیرا علوم عصری بنا به ضرورت است اما علوم دینی و عمل صالح هدف و مقصود نهائی است.. خطر بزرگ تعلیم عصری فساد محیط تعلیمی شان است، زیرا مجالس شان در مکتبها مجالس فسق و بی دینی است" (۲۴۷-۲۴۲)

طالبان اکنون با چنین دیدگاهی نسبت به مکتبها و آموزش مدرن شروع به تغییرات بنیادی در این نظام آموزشی کرده‌اند. آنان در همین راستا به تعدیلات و اضافاتی در نصاب تعلیمی وزارت معارف دست زده‌اند تا آن را با افکار و آرمان‌های خود برابر کنند. بنا به نقشی که نصاب تعلیمی در پرورش نسل‌های آینده دارد، کوچکترین خلل و کاستی در آن تأثیراتش را بر میلیون‌ها کودک و نوجوان خواهد گذاشت و به پرورش نسل‌های افراطی، ناآگاه به عصر، بدبین به دنیای امروز، و ناتوان در عرصه‌های حیاتی این روزگار منتهی خواهد شد.

در دیگر کشورهای دنیا بیشترین سرمایه گذاری بر روی نظام آموزشی صورت می‌گیرد، تا آخرین و تازه ترین دستاوردها در این زمینه را برای بهبود آن به کار ببندند. نظام آموزشی به شمول نصاب تعلیمی در کشورهای پیشرفته و با ثبات دنیا همچون ارگانیسمی زنده به صورت پیوسته در حال رشد و پویائی است و تمرکزش بر پرورش نسلی است که کارهای معمول آدم‌ها را به دوش روبات‌ها بگذارد تا انسان‌ها از دایره کره زمین پا فراتر نهاده و برای فتح کهشکان‌ها و فضای لایتناهی آماده شوند. در افغانستان تمرکز طالبان بر این است که مکتبها را به مدارس قرون وسطائی دیگری تبدیل کنند تا جنگجوی بیش‌تری برای جنگ‌های نیابتی در منطقه پرورش دهند و این سرزمین روی خوشی، آرامی، پیشرفت و ترقی را نبیند.